

ELŐTERJESZTÉS

A BARANYA MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
KÖZGYŰLÉSÉNEK
2005. ÁPRILIS 28-I ÜLÉSÉRE

IKTATÓSZÁM: 755 / 2005.

MELLÉKLETEK: - DB

TÁRGY: Közmeghallgatás (I.): Tájékoztató a Népegészségügyi Program végrehajtásának állásáról (kmnepegesz)

ELŐTERJESZTŐ: Dr. Kékes Ferenc, a Közgyűlés elnöke
Dr. Antal Ilona, megyei tisztifőorvos

AZ ELŐTERJESZTÉST KÉSZÍTETTE: Dr. Vörös Ágnes ÁNTSZ Oszt. vezető
Dr. Horváth Zsófia, vezető-főtanácsos
Dr. Moizs Mariann, Bm. Kórház orvos-igazgató

MEGTÁRGYALTA: Egészségügyi, Szociális és Gyermekvédelmi Bizottság

VÉLEMÉNYEZÉSRE MEGKAPTA: Igazgatási és Ügyrendi Bizottság

KÖZGAZDASÁGI IRODÁVAL TÖRTÉNT EGYEZTETÉS: 2005. március 29.

TÖRVÉNYESSÉGI VÉLEMÉNYEZÉSRE BEMUTATVA: 2005. március 29.

FELELŐS TISZTSÉGVISELŐ: DR. KÉKES FERENC, A KÖZGYŰLÉS ELNÖKE

II.

Előzmények:

Az Egészséges Nemzetért Népegészségügyi Program épít a korábbi átfogó népegészségügyi stratégiákra, egy-egy terület nemzeti programjaira, stratégiáira (nemzeti Rákkontroll Program, Nemzeti Stroke Program, Nemzeti Környezetegészségügyi Program, Nemzeti Stratégia a kábítószer probléma visszaszorítására) és azok eredményeire. A program illeszkedik az Egészségügyi Világszervezet Health 21 politikájához és olyan cselekvési tervet tartalmaz, melyek teljesítése elengedhetetlen volt a 2004. május 1-től bekövetkezett Európai Unió csatlakozásunkhoz.

A dokumentum célja volt a már futó programok egységbe foglalása, a kereteik között folyó tevékenységek összehangolása, a népegészségügyi szempontból kiemelkedő programrészek kiemelése, a tárcaközi programokban az egészségügy feladatainak meghatározása, pontosítása. További cél: a társtálcákkal, kormányzati és civil szervezetekkel való szorosabb együttműködés lehetőségeinek felkutatása, az egyes szereplői feladatainak meghatározása, hiszen az egészséges életmód feltételeinek megteremtése, a betegségek megelőzése össznemzeti feladat.

A program 5 nemzeti célt tűz ki a 2010-ig tartó periódusra:

1. El kell érni, hogy a lakosság meghatározó többsége számára az egyik legfőbb emberi érték az egészség legyen.
2. A felnövekvő generáció számára biztosítani kell az egészséges fejlődés feltételeit a fogantatástól a felnőttkorig.
3. Az egészségben eltöltött életévek számát mind a férfiaknál, mind pedig a nőknél ki kell terjeszteni.
4. A születéskor várható átlagos élettartamot férfiaknál legalább 70, nőknél legalább 78 esztendőre kell meghosszabbítani.
5. A társadalmi egyenlőtlenséget, a születéskor várható élettartamban mutatkozó különbségeket csökkenteni kell.

A 10 kiemelt nemzeti feladat:

1. Az egészséges életre nevelés, az oktatás és tudatformálás erősítése.
2. A célzott lakossági szűrővizsgálatok bevezetésével a nagy népegészségügyi jelentőségű betegségek korai felismerése.
3. Az egészséges táplálkozás széleskörű elterjesztése.
4. Az egészséges élethez szükséges mozgáskultúra fejlesztése.
5. A káros szenvedélyek (a túlzott szeszes ital fogyasztás, dohányzás, drog fogyasztás) elleni küzdelem.
6. Az egészséges élethez való egyenlő esély megteremtése és megtartása.
7. A járványügyi biztonság erősítése.
8. Az élelmiszerbiztonság feltételeinek javítása – felkészülés az új kihívásokra.
9. Az egészséget támogató környezet kialakítása, a külső okok miatti halálozás visszaszorítása.
10. Az egészségügyi ellátórendszer népegészségügyi szempontokat is figyelembe vevő fejlesztése.

A célok elérését és a feladatok megvalósítását 17 alprogram szolgálja, amelyek közül néhányat kiemelünk:

- Szívinfarktus okozta halálozás gyakoriságának csökkentése
- Daganatos megbetegedések számának csökkentése
- Mozgásszervi betegségek okozta egyéni és társadalmi teher csökkentése
- Egészséges környezet kialakítása
- Lakossági szűrővizsgálatok kiterjesztése
- Egészséges táplálkozás elterjesztése
- Dohányzás visszaszorítása
- Szeszes ital és drogfogyasztás visszaszorítása

Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Baranya Megyei Intézetének Beszámolója a 2004. évi egészségfejlesztési munkáról

1./ Hogyan és milyen eredménnyel propagálták az egészséges életfeltételek és életmód kialakítását?

Alkalmazott módszerek:

- Szakemberek részére képzések, továbbképzések
- Kortársoktató képzések
- AIDS és dohányzás prevenciós vetélkedők
- Tanórai keretek között tartott előadások: általános- és középiskolás korosztályban
- Egészségnapok (iskolai, munkahelyi, falusi és városi egészségnapok)
- Csoportfoglalkozások, elsősorban lakossági szűrővizsgálatra motiválás témakörben
- Klubfoglalkozások
- Nyári táborok
- Világnapi megemlékezések
- Csatlakozás országos rendezvényekhez
- „Hagyd abba és nyersz!” kampány szervezése, lebonyolítása

Felhasznált segédeszközök:

- Szakanyagok, szóróanyagok, plakátok szétosztása
- Szakkönyvek, videofilmek felhasználása, kölcsönzése
- Egészségi állapotot jelző készülékek használata (CO mérő, test- zsírmérő, vérnyomásmérő, vércukormérő)
- Készség elsajátításához: emlő, here- és fogmulázs használata
- Dohányzásellenes program keretében szervbemutató.

Az ügyfél-elégedettségi visszajelzések alapján túlnyomórészt jeles, néhány esetben jó minősítést kaptak az eredményességre vonatkozó, minőségbiztosítási rendszerükre vonatkozóan.

2./ Egyesületek, intézmények, szervezetek, alapítványok, stb. munkájának támogatása

- Baranyai Fiatalok Egészséges Életéért Alapítvány (nyári tábor, lakásotthonban nevelkedő fiatalok közösségi életének formálása)
- KOPÉ Egyesület
- Baranya megyei Vöröskereszt (nyári életmód tábor, véradással egybekötött falunapok, vöröskeresztes önkéntesek továbbképzése)
- Pécsi Ifjúsági Természetjáró Egyesület (megye lakossága részére természetjáró túrák szervezése)
- POTE Egészségügyi Főiskola Dietetika Szak és Egészségtan tanári Szak (nyári fogyókúrás tábor, városi egészségnapon)
- Általános, közép- és felsőfokú oktatási intézmények
- PTE Központi Hallgatói Szolgáltató Iroda
- Közlekedéssel a Gyermekekért Alapítvány
- Autóklub
- Baranya Megyei Közgyűlés
- Pécs Város Polgármesteri Hivatal
- HM Honvéd Kulturális Kht.

3./ Tanfolyamok, klubok, rendezvények, kiállítások szervezése

Tanfolyamok:

- Alapellátás betegeinek dohányzás leszoktató tanácsadás
- Egyetemi hallgatók részére dohányzás leszoktató tanácsadás
- „A dohányzás leszoktatás elmélete és gyakorlata” egészségügyi dolgozók részére akkreditált továbbképzés
- Drog prevenciók kortársoktató képzések
- Családi életre nevelés kortársoktató képzések
- AIDS prevenciók kortársoktató képzések
- Egészségfejlesztési-drogmegelőzési tevékenység alap-és középfokú oktatási intézményekben
- Tartásjavító gerinctréning pedagógusok részére
- Vöröskeresztes önkéntesek képzése
- Népegészségügyi program aktualitásai, ajánlások a megvalósítás módszertanához témákban ápolási igazgatóknak továbbképzés
- A falusi hipertónia programban kiképzett önkéntesek szupervíziója

Klubok:

- Lakóotthonos fiataloknak „csevegő parti”
- Rákbetegek klubja
- Szupervíziós tevékenység kortársoktatók részére

Rendezvények:

- „Egészség-mozgás-szinterek” Road Show Regionális szakmai nap
- „Kollégiumi esték”
- „Egészség Világnapja” a közlekedési szabályok játékos megismertetése
- „Életünk ne legyen füstbe ment terv” dohányzás megelőzési program középiskolás fiatalok részére

- „Egészséges erotika” programsorozat (családtervezés, várandóság) egyetemi hallgatóknak
- Iskolai egészségnevelési tanórák
- „Ne gyújts rá!” Világnap és AIDS Világnap alkalmából megyei középiskolás vetélkedő.
- „Emberség határok nélkül” Vöröskeresztes Világnap és egészségnap Pécssett
- Szivárvány Gyermekeházban, a „Nyitott Klubban” AIDS, drog, dohányzás és alkohol prevenciók foglalkozások a környékbeli csellengő fiatalok számára
- Drog prevenciók Konferencia a Baranya Megyei Közgyűlés Dísztermében
- „Rács mögé vagy Caffee Shopba” a Mohácsi Kábítószerügyi Fórum által szervezett lakossági fórum
- Dél-dunántúli Regionális Forrásközpont által szervezett „Iránytű” programban AIDS, drog, dohányzás és alkohol prevenciók előadások, melyek helyszíne a vajszlói általános iskola volt
- Siófoki drogprevenciók konferencia
- Budapest I. Drogmonitorozási Fórum
- Pécsváradi Várban a „Józan Nap” rendezvény
- Pécssett a „Jog és szakma” Regionális szakmai konferencia
- Ártalom Csökkentő Fesztivál
- Siófokon a Családvédelmi és Gyermekjóléti Szolgálatnál dolgozók képzése „Drogprevenciók ismeretek” témában
- A „Szív világnapja” alkalmából szervezett egészségnevelési program
- Az NDI (Nemzeti Drogmegelőzési Intézet) által szervezett Prevenciók Szervezetek Szakmai Tanácskozása
- OEFI Módszervásár

Táborok:

- Sikondai életmód tábor
- Duci tábor Balatonon
- Váraljai drogprevenciók kortársoktató tábor

4./ Drog, AIDS, alkohol, dohányzás ellenes tevékenységek végzésének formái

- Iskolai tanórákon
- Rendezvényeken
- Higiénés ellenőrzéseknél
- Kortársoktatás keretein belül
- Egészségnapokon
-

5./ Mentálhigiénés tevékenység végzésének formái a megyében

Az egészségnapok és a lakossági rendezvényeik szerves részét alkotja a tanulók és a lakosság mentálhigiénés nevelése. Az ÁNTSZ Egészségfejlesztési Osztálya tevékenységének részeként a kortárs oktatók számára kidolgozott stressz kezelési program kiértékelését és korszerűsítését végzik el.

6./ Az oktatási intézményekben, ill. a lakosság körében végzett egészségnevelési munkák

- „Nők egészsége-családok egészsége” program
- „Egészség sziget a TESCO-ban” felnőtt lakosság részére
- „Mi számolunk a gyermekekkel” egészséges életmód népszerűsítése családok részére, valamint szűrővizsgálatok gyermekeknek
- „Nemzetközi autómentes nap” Pécs lakossága részére
- „Szív Világnapja” c. rendezvények
- „Egészséges jövőért” program
- „Egészségmegőrző családi program” érdeklődő lakosság részére
- Vöröskeresztes Világnap: „Emberség határok nélkül” Pécs város lakossága részére
- Emlőszűrésre motiváló rendezvények falvakban
- Kortársoktatások
- „Hagyd abba és nyersz!” dohányzás leszokást segítő program

Részletes tematikus kifejtés:

„Hagyd abba és nyersz!”:

2004-ben a dohányzás leszokást segítő programban megyei szervezőként vettek részt. Munkatársaik végezték a teljes megyei koordinációt: az önkormányzatok, polgármesteri hivatalok, orvosok, gyógyszerészek, védőnők és iskolák bevonását, valamint a média kapcsolatok kialakítását.

„Út az egészséghez” program:

Az Egészségfejlesztési Osztály a Baranya Megyei Vöröskereszttel együttműködve kidolgozta az „Út az egészséghez” komplex egészségfejlesztési programot baranyai községekre vonatkozóan. E program keretében a megye hátrányos helyzetű térségeiben a lakosok életkörülményeit, életminőségét, egészségi állapotát meghatározó és befolyásoló egészségfejlesztési programokat szerveztek és tartottak az előre betervezett véradó napokhoz kapcsolódóan.

A következő szűrővizsgálatokat, tanácsadásokat végezték:

- dohányzás visszaszorítása érdekében CO mérés
- dohányzás leszokást segítő tanácsadás
- egészséges táplálkozás, életmód, életvitel tanácsadás
- felvilágosító előadások a szűrővizsgálatok fontosságával kapcsolatosan, a betegségek korai felismerése érdekében
- az emlő önvizsgálatának megtanítása emlőmodellen
- testzsírmérés
- vércukormérés

A Baranya megyei kisfalvak elsődleges és másodlagos hipertónia prevenciós programjának pályázat útján történő megvalósítása:

A program 2003-ban indult és 2004. évre is áthúzódott. Egészségkommunikációs modellükben a kisfalvak lakosságát önkéntes segítőkkel, mint közvetítő réteggel kívánták elérni. A leghátrányosabb helyzetben lévő baranyai falusi lakosság egészségügyi helyzetének javítása érdekében falvanként 2 laikus segítőt képeztek ki vérnyomásmérésre és őket munkájukban szakmailag folyamatosan segítették. A

Háziorvosi Szolgálat e tevékenységüket „kitűnően megszervezett, igen hasznos tevékenységnek” tartja a falusi lakosság egészségügyi színvonalának emelése érdekében.

Vöröskeresztes önkéntes segítők képzése:

A szociális védőháló kiépítése és erősítése érdekében több baranyai faluban önkéntes segítők képezték ki, a megfelelő alapfokú egészségügyi, szociális, pszichológiai és jogi ismeretekre. A céljuk az volt, hogy az önkéntesek legyenek a közösségük egészségőrei és információs közvetítői, illetve közösség formáló szerepet is töltsenek be. Ezek az önkéntesek szociális problémák iránt érzékenyek és a megszerzett tudás birtokában szívesen segítenek a településen élő rászoruló embereknek.

Életmód tábor:

2004. nyarán a Baranya Megyei Vöröskereszttel együttműködve negyedik alkalommal szerveztek életmódtábort Balatonfenyvesen 35 gyermek részvételével. A táborozás idején a gyerekek étrendjét dietetikus hallgatók állították össze. Az energiaszegény, 1500 kcal-ás, napi ötszöri étkezés nyersanyagban is igen változatos volt. A gyermekorvos elvégezte valamennyi gyermeknél az antropometriás méréseket, valamint a táborozás elején, közepén és végén megtörtént a gyermekek súly- és vérnyomásmérése is. A 7 nap elteltével a gyermekeknél átlagosan 2-3 kg. súlycsökkenést sikerült elérni. Az egészséges táplálkozás, észszerű fogyókúra megtanítása mellett naponta többször sportoltak (úszás, kajakozás, számháború, labdajátékok, rendszeres esti séták). Kirándulásokat, vetélkedőket szerveztek és különböző témákban kiscsoportos foglalkozásokat tartottak (személyiségfejlesztés, szenvedélybetegségek, higiéné, kézműves foglalkozások).

„Téged is vár a természet” tematikus tábor:

A Baranyai Fiatalok Egészséges Életéért Alapítvánnyal közösen, a GYISM Mobilitás anyagi támogatásával, az egészségügyi dolgozók 8-14 éves korú gyermekei részére nyári tábort szerveztek Sikondán. A diákok ismeretanyagát nem csak elméletben, (előadások és beszélgetések formájában) bővítették, hanem önálló feladatmegoldásokkal, kiscsoportos foglalkozásokkal, szerepjátékokkal is mélyítették. Megismertették az egészségmegtartó, betegségmegelőző táplálkozás alapelveit, melynek megjelenítésére az egészséges táplálkozási házat választottak, melyet minden gyermek saját magának el is készített. Kirándulásaik során az erdőben gyűjtött terméseket „talpalatnyi természetként” jelenítették meg, kézműves foglalkozások keretében. Ezen kívül volt gyöngyfűzés, agyagozás, üvegfestés, zöldség faragás is. Ezek során sok szép munka készült. A jó időt kihasználva a közeli strandon mindig volt lehetőségük fürödni. A tábor melletti erdő alkalmat adott sétákra, túrákra, számháborúkra.

Szűrő-gondozó program:

Emlőszűrésen való részvételre motiválás céljából a megyében több helyen tartottak elméleti előadással egybekötött gyakorlati bemutatót. Előadások témái: az egészséges emlő anatómiája; az emlődaganat kockázati tényezői; az emlőrák tünetei, gyógykezelése, megelőzése. Videofilmeket mutattak be a mammográfiás szűrővizsgálatról (a Rákellenes Liga: Emlőrák megelőzése c. filmjét) és az emlő önvizsgálatáról. Gyakorlati bemutató keretében emlőmodellen sajátíthatták el a résztvevők az önvizsgálat menetét. Ezen felül lehetőség nyílt testzsírmérésre,

vérnyomásmérésre, táplálkozási és életmód tanácsadásra is. Egészségneveléssel kapcsolatos ismeretterjesztő anyagokat, újságokat osztottak ki a résztvevőknek.

Egyetemi egészségnapok

Együttműködési megállapodást kötöttek a PTE Központi Hallgatói Szolgáltató Irodával az ifjúság érdekében végzett szolgáltató tevékenység eredményesebbé tételére. A megállapodás részét képezte: a kölcsönös támogatás nyújtása, közös (az egészséges életmód kialakítását, a káros szenvedélyekről történő leszokást elősegítő) programok szervezése és az ifjúság tájékoztatása szempontjából lényeges információk átadása.

Az Egészségnevelési Osztály munkatársai négy alkalommal egészségnapot tartottak az egyetem különböző karain a hallgatóknak és a dolgozóknak az egészséges életmód népszerűsítése érdekében. Az egészségnapokon vérnyomásmérést, testzsírmérést, CO mérést, emlémulázson az emlő önvizsgálatának megtanítását összekötötték az életmód változtatást javasoló szóbeli tanácsadással. Hangsúlyosan szerepelt a tanácsadásban a dohányzásról való leszokás és a táplálkozás témaköre. Előadás sorozatot szerveztek az egyetemi kollégiumokban, melynek témája: családtervezés, és a fogamzásgátlás.

„Életünk ne legyen füstbe ment terv ” középiskolai dohányzás megelőzési program:

A program lényege, hogy a programvezető ismeretterjesztő foglalkozást tartott, majd feladatokat végeztetett a tanulókkal, melynek megoldását nyomon követte és értékelte. Az éves munka a nemdohányzó világnap rendezvényével zárult. A helyi programvezető munkatársakat felkészítették a hatékonyabb iskolai ismeretterjesztésre, részben az újonnan gyűjtött szakirodalom átadásával, részben új módszerek megismertetésével. A programra 21 iskola 800 tanulója nevezett be. Szerv bemutatókat tartottak, ezt követően lehetőséget biztosítottak a szervek kölcsönzésére bemutató célzattal. Szakmai csomagot készítettek, amelybe szakanyag gyűjteményt, a szervbemutató anyagáról színes fényképes füzetet, hőfényképes plakátot, cigigépet, és a tanulóknak adható jutalmakat tettek. A program részeként a tanulókkal ellátogattak a PTE Érsebészeti Klinikájára.

Megyei középiskolás vetélkedő:

„Ne gyűjts rá! nap” és az AIDS Világnap alkalmából a megye középiskolás tanulói részére, a fenti témákban TOTÓ kitöltését magába foglaló vetélkedőt rendeztek, melyre 96 csapat nevezett be. A legjobb eredményt elért 20 csapat számára nagyszabású elméleti és gyakorlati vetélkedőt tartottak a Szivárvány Gyermekházban.

„Kollégiumi esték” középiskolai kollégiumi program:

Kollégiumi nevelőtanárok megkeresésére állították össze egészségnevelő programjukat. Kétheti rendszerességgel az esti órákban tartottak foglalkozásokat a következő témákban:

- Táplálkozási zavarok; vagyis divat az éhezés? Anorexia, bulimia.
- Nem lehet elég korán kezdeni: az emlőrák megelőzése. A betegségről, megelőzéséről.
- A dohányzás, mint bevezető drog. Milyen a tudóm, mikor cigizek? Cigigép készítése.
- A drogokról – őszintén. Kérdések, történetek, vélemények.

- Szerelem – szexualitás. Miért kezdik korán a fiatalok a nemi életet? Előnyök – hátrányok.
- Minden, amit a fogamzásgátlásról tudni illik tizenévesen.
- A nem kívánt terhesség – abortusz.
- Várandósság – családtervezés. A szülés élménye. (Videó vetítéssel!)
- Öröm az örömben – a szexuális úton terjedő betegségek, tüneteik, veszélyeik.

„Együtt legyőzhető az emlőrák” megelőzési program:

A középiskolai program keretében, az ifjúsági védőnők 17 éves diáklányok részére rendszeresen tartottak egészségnevelő órákat, melyek során a tanulók elméleti és gyakorlati képzésben részesültek. Az ÁNTSZ szűrési csoportjának adatai alapján megkeresték azon települések védőnőit, ahonnan a következő időszakban tervezték behívni mammográfiás szűrővizsgálatra az asszonyokat. A védőnők megszervezték ezen helyeken a „Női egészségnapokat”, melynek keretében előadásokon, gyakorlati oktatásokon és beszélgetéseken vehettek részt az érintett nők.

Körzeti védőnők megkeresésére eljutottak a Pécs városában működő kismama klubokba is ezen témával.

Iskolai egészségnap rendezvények:

A felkérések alapján az adott iskolákat ellátták szakmai anyagokkal. Előadásokat tartottak változatos, az egészséget érintő témákból. Gyakorlati bemutatókat tartottak, ill. egészségi állapotot jelző méréseket végeztek, melyek vérnyomásmérés; testzsírmérés; CO mérés voltak. Évről – évre egyre több iskola rendez egészségnapot, melyhez a segítségüket kérik. Ezen alkalmakon a diákok kötetlenebb formában, akár négyszemközt is megbeszélhetik problémáikat a szakemberekkel. Remélik, hogy a hallottakat a későbbi életük során értékrendjükbe és minden napjaikba is beillesztik.

Véradással egybekötött egészségnevelési programok:

A véradáson megjelentek részére programjaink során egészségnevelési ismereteket nyújtottak (tanácsadás, felvilágosítás, szórólapok kiosztása történt). Programjaik: vérnyomásmérés, testzsírmérés, CO mérés, emlő önvizsgálat tanítása, táplálkozási tanácsadás, gyógytea kóstoló voltak.

Hátrányos helyzetű fiatalok egészségnevelése:

Intézetüket tavasszal kereste fel a Gandhi Gimnázium 25 tanulója, tanáruk kíséretében. Az ÁNTSZ munkatársai tájékoztatót tartottak az intézetben folyó munkákról, feladatokról, ezen belül kiemelten az egészségnevelési munkáról. Felkérték az Egészségfejlesztési Osztályt, hogy havi rendszerességgel tartson előadásokat a családi életre nevelés és egyéb témakörökben. Örültek a gimnázium kezdeményezésének, mert végre nem ők „erőltették” a programjaikat. A diákok nyitottak, s mivel mindig ugyanaz a személy volt az előadó, bizalommal fordultak hozzá személyes kérdéseikkel.

Világnapi programok:

A világnapokat nagyszabású szabadtéri rendezvényekkel tették emlékezetessé Pécs városában. A következő programokkal várták az érdeklődőket:

vérnyomás-, testzsír-, vércukor-, CO-, derékbőség mérés; „cigiért alma” akció, (egy szál eltört cigiért egy alma járt); tanácsadás: táplálkozási, sport, mentálhigiéné és szűrési témakörökben; egészségnevelési TOTO-k.

Mindehhez szétosztható anyagként saját „Változtassunk...” szórólapunk mellett a világnapra megjelent és a népegészségügyi programhoz kapott szóróanyagokat, újságokat, prospektusokat adtak. A rendezvényeken a Megyei Vöröskereszt szervezésében véradási lehetőség is volt.

Gerincgyógyászati program:

A megyében működő oktatási intézmények testnevelést tanító pedagógusai részére gyógytestnevelési oktatást tartottak a Magyar Gerincgyógyászati Társaság segítségével. A gyógytestnevelési programot elsajátító pedagógusok vállalták, hogy aktív résztvevői lesznek a Magyar Gerincgyógyászati Társaság prevenciós programjának: az elsajátított tartásjavító tornát tanulóikkal rendszeresen végeztetik, illetve tanulók testtartásáért felelős izmainak állapotát izomtesztek útján felméri.

Természetjáró program:

Folytatták a Pécsi Ifjúsági Természetjáró Egyesülettel a természetjáró programok szervezését a megye lakossága részére. A természetjárást összekapcsolták az egészséges életre- és a környezetre neveléssel. A résztvevő gyerekekkel a kirándulás alatt az életkoruknak megfelelő egészségnevelési és környezeti TOTO-kat töltettek ki. A természetjárást játékos ügyességi vetélkedőkkel és sport feladatokkal tették még érdekesebbé. Előadást tartottak a kullancsokról és az általuk terjesztett betegségekről.

„Egészséges ÁNTSZ” program:

Programjuk 2004-ben lezajlott eseményei, rendezvényei a következők voltak:

- Természetjáró túrák
- Munkahelyi egészségnapok
- Dohányzásról való leszokás propagálása
- Gerinc tréning, elsősorban az ülő munkát végzők számára
- Kedvezményes uszoda- és szauna bérlet megszervezése
- Közösségi programok

Akkreditált dohányzás leszoktató tanfolyam orvosok és más egészségügyi dolgozók részére:

Az elméleti előadások témái az alábbiak voltak: a dohányzás népegészségügyi jelentősége, az orvosok és az egészségügyi dolgozók lehetőségei a dohányzás visszaszorításában, a dohányzás pszichológiai háttértényezői, a dohányzás mint rizikófaktor; gyakorlati útmutató, a leszoktatás gyakorlati lépései, a leszoktatás farmakoterápiája.

Kortársoktató Program:

AIDS, drogprevenciós és családi életre nevelés címmel kortársoktató képzéseket tartottak.

A képzések három naposak voltak, melyek végén írásos és szóbeli vizsgán dönt el ki lehet kortársoktató. 7 kortársoktató képzésen, 106 fiatal képeztek ki, akik a régebben kiképzett oktatókkal 310 tanítási órán, körülbelül 9.000 fiatalra voltak be a prevenciós munkába.

Havi rendszerességgel szupervíziós tevékenység keretei között beszéltek meg az oktatásokon felmerülő problémákat, új szakmai információkat, igazolásokat, rendezvényeket.

OM-GYISM egészségfejlesztési-drogmegelőzési pályázat keretében 4 alapfokú és 4 középfokú oktatási intézményben – 3070 tanuló részére – 5-5 alkalommal tartottak drogprevenációs oktatást, emellett a pedagógusok részére további 10 órás képzést biztosítottak.

A Baranya Megyei Önkormányzat fenntartásában működő kórházak tevékenységükkel szervesen hozzájárulnak az Egészséges Nemzetért Népegészségügyi Program végrehajtásához. A **Baranya Megyei Gyógyfürdőkórház** Szakmai programjában történik ennek legezekzaktabb módon történő megfogalmazása: a lakosság számarányához viszonyítva jelentős számú súlyos mozgásszervi és halmozottan fogyatékos személy él a régióban. A súlyos fogyatékosok között a legtöbb mozgásszervi okból vált fogyatékosná. Baranya megyében az összes mozgásszervi megbetegedések száma 2001-ben 44.044, míg 1999-ben csak 38.908 eset volt, számuk két év alatt több, mint 13%-kal emelkedett, ugyanakkor az országos átlagnál csak a férfiak spondylopathiás (csigolyabántalom) és a nők osteoporosis (csonttritkulás) megbetegedései mutatnak magasabb értéket. A csigolyabántalom a férfiaknál és a nőknél is a harmadik leggyakrabban előforduló betegség, bár a nőket jóval nagyobb mértékben érinti. A csontsűrűség és a csontszerkezet megbetegedései is főként – több, mint 80%-ban – a nőket érinti. Csontritkulásban szenved a lakosság kb. 8 %-a. A csontritkulással összefüggésbe hozhatóan évente 15.000 combnyaktörés történik, ezt követően a betegek kb. 20%-a 1 éven belül meghal. Mindezen betegek, betegségcsoportba tartozók rendszeres gyógyítását végzi a kórház 205 ágyon, 142 szakorvosi és 100 nem szakorvosi óra igénybe vételével. A gyógyító ellátáson belül kiemelés érdemel a kórház Osteoporosis Centrumként való működtetése, valamint a therapiás szakellátások, gyógyfürdő-szolgáltatások (gyógymedence és kádfürdő, gyógymassage, egyéni és csoportos gyógytorna, súlyfürdő, szénsavfürdő, vízalatti sugármassage, iszapkezelés, lokális gyógypakolás), és diagnosztikai vizsgálatok, amivel az intézmény „hozzájárul” az Egészséges Nemzetért Népegészségügyi Program Mozgásszervi betegségek okozta egyéni és társadalmi teher csökkentése c. alprogram megvalósításához.

A **Baranya Megyei Kórház**, a megye második legnagyobb egészségügyi szolgáltatójaként, alapfeladatához híven, meghirdetése óta aktív szerepet játszik a Népegészségügyi Programban.

Az alfejezetek közül az alábbiakat tekintik kiemelt céljuknak:

A szívinfarktus okozta halálozás gyakoriságának csökkentése

Az agyérbetegségek okozta halálozás gyakoriságának csökkentése

A daganatos megbetegedések számának csökkentése

A mentális betegségek megelőzése

A mozgásszervi betegségek okozta egyéni és társadalmi teher csökkentése

Az egészséges életkezdet és gyermekkor biztosítása

A halmozottan hátrányos helyzetű lakossági csoportok egészségi egyenlőtlenségeinek kezelése

A lakossági szűrővizsgálatok kiterjesztése

A dohányzás visszaszorítása.

A feladat ellátásához szükséges területi ellátási kötelezettség és lekötött kapacitás rendelkezésükre áll, amely elsősorban a járóbeteg és gondozói ellátást érinti.

Öt gondozóintézetük (bőrgyógyászat, onkológia, két tüdőgondozó, pszichiátria) és a központi diagnosztikák (radiológia, mammográfia, labordiagnosztika, pathológia, cytológia) szerepe meghatározó. Az osztályhoz integrált diagnosztikai egységek közül a gasztroenterológiai és a bronchológiai endoszkópos labor emelendő ki.

A fentiekén túl szakrendeléseik szinte mindegyike érintett a napi betegellátás-járóbeteg gondozás kapcsán.

Az Országos Tisztifőorvosi Hivatallal és az Országos Egészségbiztosítási Pénztárral együttműködve, pályázatnyertes centrumként külön szerződésük van az emlőszűrő és a nőgyógyászati cyto-pathodiagnosztikai tevékenységre.

A 2004. szűrési kódokon jelentett esetszámok az alábbiak voltak:

- Mammográfia	3.153	
- Tüdőszűrés	49.838	Mobil szűrés
	9.671	Stabil szűrés
	3.077	Stabil szűrés Sásd
- Onkológiai szűrővizsgálat	753	
- Cytológia-nőgyógyászat	47.380	

A feladat ellátásának személyi feltételei maximálisan rendelkezésre állnak (szakembereink elismertek, jól képzettek). A tárgyi feltételek vonatkozásában a helyzet rosszabb:

Fő problémánk a járóbeteg ellátáshoz-szűréshez minimumfeltételekben rögzített kubaratúra hiánya. A gép-műszerpark tekintetében a Gasztroenterológiai és Bronchológiai Labort – a címzett központi és önkormányzati források segítségével – sikerült fejleszteniük. A betegellátást veszélyeztető, több éve beszámolóinkban is rögzített gond a stabil és mobil tüdőszűrő géppark tarthatatlan helyzete.

III.

Határozati javaslat:

A Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlése a Tájékoztató a Népegészségügyi Program végrehajtásáról c. tájékoztatót tudomásul veszi.

Pécs, 2005. március 29.

Dr. Kékes Ferenc